

Зважаючи на те, що переважна більшість земель в Україні складають землі сільськогосподарського призначення, та щоб протистояти становленню незалежної правової держави, антидержавні сили придумали і конституційно впровадили тотальну колективну власність на землю. Вважалось, що такими діями буде підсилено монопольне становище комуни.

При цьому, в новому Земельному кодексі України (введеному 15 березня 1992) було визначено, що максимальну земельну частку, яка розраховувалась із врахуванням всіх угідь (включаючи присадибні) та працівників соціальної сфери, можна було одержати в приватну власність лише для створення фермерського господарства, В такому випадку сам фермер і члени його господарства зобов'язувались вийти з колгоспу (скорочена назва колективного господарства) і не мали права більше ніде не працювати.

Сьогодні багато хто з тих, котрі на початку 90-х не уявляли своє життя без монополії комуни-колгоспу, сьогодні дивляться на проблему навпаки, але все ж таки з тих же позицій, - з позиції власних інтересів. Тому в процесі так званого роздержавлення земель шляхом передачі їх в колективну-нічийну власність зроблено не менше зла, ніж в процесі суцільної колективізації на початку минулого століття. А ті монополісти хто дійсно створював диспаритет цін на продукцію промисловості і сільського господарства та здійснював політику привласнення рент (частки національного багатства), постійно підкидали селянам думку, що в цьому є вина якогось абстрактного "міста", яке начебто обкрадає село

На прохання кореспондента газети "Голос України" (після прийняття Земельного кодексу України (1992) я розповів про деякі свої конкретні кроки в боротьбі за створення національної земельно-реєстраційної системи в Україні та про бачення щодо небезпеки для молодій держави через тотальне впровадження надуманої колективної форми власності на землю.

Пропоную тогочасну публікацію в газеті "Голос України" від 26 травня 1992 року №96 (346)

«ТРЕТЯ КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ»

Подальший хід земельної реформи в Україні цікавить не лише вітчизняних спеціалістів, про що говорить недавній візит в Україну урядової делегації з канадської провінції Альберта. Канадці запропонували урядові України співпрацю у проведенні земельної реформи за системою «Torrens». Це, на їхню думку, дозволило б провести облік земельних та лісових ресурсів, полегшити перехід до їх приватизації. Після переговорів у Києві члени делегації побували в Івано-Франківській області, оцінюючи перші результати реформи.

У Івано-Франківську й виникла ідея виконання мікро проекту за системою «Torrens» в одному Косівському районі області. Яка з того реальна користь Україні та які перспективи нашої земельної реформи – про це розмова із спеціалістом-практиком, начальником Управління земельних ресурсів та природокористування Івано-Франківської області Олександром КОВАЛІВИМ

- Оскільки розпочалась приватизація землі і оскільки існуюча бюрократична система стримує реєстрацію та облік земель, то такий проект допоміг би впровадити

відповідну комп'ютерну систему і дата повну інформацію про ринкові відносини на землі. Проте система «Torrens» нам зовсім не відома і те, що на сьогодні є у них, ніяк не можна штампом накладати на нашу українську ситуацію. Тому ми й вибрали для експерименту дуже специфічний Косівський район, в якому є і гірська, і передгірська, і низинна місцевості, є колгоспи і фермери, приватні й державні підприємства. Окрім того, канадська сторона виявила готовність, за підтримки уряду України, розглянути можливість інвестування такого проекту і надання необхідної допомоги в його реалізації.

- Все це добре. І Захід, мабуть, нам допоможе... Але здійснювати земельну реформу все ж таки нам. І тільки від нас самих залежить, як вона відбуватиметься.

- Земельна реформа полягає в тому, щоб землю віддати народові, який живе на своїй території, щоб він став повноцінним власником, і отримував дивіденди. І коли кричать, що селянин має землю, а робітник на заводі має верстат, то цього я ніяк не можу зрозуміти.

У всьому світі обумовлено, що земля і природні ресурси на даній території дають ренту. Всі ці кошти ідуть у федеральний бюджет. Капітал вкладений у певне виробництво, через податкову політику повинен давати проценти. З цього формується відповідний державний бюджет і розвиваються всі соціальні програми. Вільна праця дає зарплату, тобто особистий прибуток. Наш "соціалізм" же будувався на трьох китах: відібрали землю,

націоналізували капітал і людину зробили рабом. Тому коли йдеться про ліквідацію колгоспів, у яких ці три фактори злилися в єдине ціле, то мається на увазі роз'єднання землі, капіталу і створення умов для вільної праці. Саме тому цю монолітну колгоспну систему необхідно ліквідувати якнайшвидше.

- А як же все ж таки з приватизацією?

Приватизувати, на мою думку, можна не більше 40 процентів землі. Якщо ми все "приватизуємо" таким чином, як це запропоновано, то що відбуватиметься? Для прикладу в Кіровоградській області, скажімо, є село, в якому залишилось 20 пенсіонерів і є п'ять тисяч гектарів землі. То за такої системи приватизації - це абсурд! Маючи у власності скільки землі, ці пенсіонери, здаючи її в оренду матимуть величезні ренти і житимуть, як нафтовики в Кювейті.

- Але ж на сьогодні пенсіонерів на селі вдвічі більше, ніж працюючих селян. Є райони, в яких справді залишилися майже самі пенсіонери. І держава не в змозі їх соціально забезпечити...

- Мені часто намагаються, даруйте, замилити очі: “Оце ми плануємо побудувати колгоспну пекарню, ковбасний цех, таке інше і будемо годувати пенсіонерів”. Все це – дурниця, розрахована на некомпетентність влади і спрямована на власне збагачення. Бо ж насправді ніхто нікого годувати не збирається. І на сьогоднішній перехідний період не варто нічого видумувати, а чітко обумовити: ніхто не має права торгувати землею і наживатися на цьому.

- Пане Олександрє, всі вже, здається, зрозуміли, що розмови про “борги селу” - це пустий звук. Ніхто нікому не збирається повертати борги. З іншого боку різниця цін на продукцію і продукти, невідповідність соціального забезпечення все більше загострюють відносини між містом і селом...

- Жителі одного села працюють у колгоспі і на заводі. І ті й інші отримують зарплату. Але всі жителі села ходять однією дорогою, до одного магазину чи будинку культури. Така ж ситуація в місті. Заводи розташовані на території міста, платять земельну ренту, і ці кошти йдуть у міський бюджет. І не можна допускати ворожнечі між містом і селом, між колгоспниками і не колгоспниками.

- Але ж акціонування колгоспів-радгоспів вже відбувається по всій Україні...

- Ніколи колективна власність не підмінить ні приватної, ні державної власності на землю. І те, що сьогодні відбувається в Україні, я б назвав “третьою колективізацією”. Ми підмінили поняття і самі в це повірили. Можливе колективне господарювання, але не колективна власність. Один чоловік, яким би він не був, не в змозі обробити 500 гектарів землі, тому колективна праця була, є і буде. Та коли мені кажуть, що в моєму сільськогосподарському колективі на рівних правах (на безоплатне одержання землі) зі мною той, що пензлі робить, рукавиці шиє чи шашлики смажить, то цього я не розумію.

- Отже, ви маєте свою концепцію земельної реформи в Україні?

- Якщо ми будемо правову суверенну Україну, то маємо сказати, що всі національні багатства (і земля також) є власністю українського народу. Ми повинні визначити ту частину, яка буде приватизуватися: і землі, і фабрик, і заводів. Є національне багатство, скажімо, ліси, які

залишаються виключно у державній власності і мають працювати на весь народ... В іншому разі одні в своєму “колгоспі” процвітатимуть і робитимуть будь-яку політику, бо решта приповзе до них на колінах зі своїм комбайном, віддаючи його задарма. Один раз ми вже це пережили, і не дай Боже, нам ще раз цього допустити. Бо земля - це передусім політика і боротьба за владу. На папері ліквідувавши колгосп, ми збережемо його сутність. В нього залишаться і техніка і ресурси. І, що найважливіше, - земля. Все це (колективна власність - нічийна монополія) необхідно пропорційно поділити раз і назавжди ліквідувавши монополію. Якщо цього не відбудеться, на мою думку, ми створимо підґрунтя для небезпечного результату – повернення до тоталітаризму.

Розмову вів **Юрій НЕСТЕРЯК**